

Sygn. akt II Ca 615/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Grzegorz Ślęzak
Sędziowie	SSO Arkadiusz Lisiecki SSO Renata Lech (spr.)
Protokolant	Paulina Neyman

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa G. T. działającej w imieniu własnym i małoletnich: D. T. i P. T.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

z dnia 24 czerwca 2013 roku, sygn. akt I C 39/13

oddala apelację oraz zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powodów reprezentowanych przez przedstawicielkę ustawową G. T. tj. małoletnich: D. T. i P. T. kwoty po 600,00 (sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt II Ca 615/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 24 czerwca 2013 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. po rozpoznaniu sprawy z powództwa G. T. działającej w imieniu własnym i małoletnich: D. T. i P. T. przeciwko (...) Zakładowi (...), Spółce Akcyjnej z (...) w W. o zadośćuczynienie

1. a. zasądził od pozwanego na rzecz powódki G. T. kwotę 20 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 07 września 2012 r. do dnia zapłaty,

b. oddalił powództwo w pozostałym zakresie,

c. zasądził od pozwanego na rzecz powódki G. T. kwotę 2 755 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

2. a. zasądził od pozwanego na rzecz małoletniej powódki D. T., reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego matkę G. T. kwotę 10 500 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 07 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty,

b. zasądził od pozwanego na rzecz powoda na rzecz małoletniej powódki D. T., reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego matkę G. T. kwotę 2 610 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

c. nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Kasy Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. od pozwanego kwotę 525 złotych tytułem kosztów nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której małoletnia powódka została zwolniona,

3. a. zasądził od pozwanego na rzecz małoletniej powódki P. T., reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego matkę G. T. kwotę 10 500 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 07 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty,

b. zasądził od pozwanego na rzecz małoletniej powódki P. T., reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego matkę G. T. kwotę 2 610 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

c. nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Kasy Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. od pozwanego kwotę 525 złotych tytułem kosztów nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której małoletnia powódka została zwolniona.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego:

W dniu 25 marca 2012 r. w miejscowości W.(...) doszło do wypadku drogowego, w wyniku którego śmierć na skutek masywnych obrażeń wielonarządowych poniosła D. S.. Sprawca wypadku H. F., kierująca samochodem osobowym marki (...) numer rejestracyjny (...) nie ustąpiła pierwszeństwa przejazdu kierującemu samochodem osobowym marki (...), czym doprowadziła do bocznego zderzenia obu pojazdów.

W chwili wypadku zmarła H. F., pasażerka samochodu (...) nie miała zapiętych pasów bezpieczeństwa.

Sprawca wypadku H. F. posiadała w chwili zdarzenia obowiązkowe ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym towarzystwie ubezpieczeń. Za spowodowanie przedmiotowego wypadku skazana ona została również prawomocnym wyrokiem karnym wydanym przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi, w sprawie sygn. akt VII. K. 513/12, wydanym w dniu 22 października 2012 r. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby trzech lat oraz karę grzywny.

Strona pozwana uznając zasadę swej odpowiedzialności wypłaciła córce zmarłej G. T. kwotę 15 000 złotych (pomniejszoną o 30 % przyczynie się zmarłej do powstania szkody).

Zmarła D. S. była matką i babcią powodów w przedmiotowej sprawie. W chwili śmierci nie mieszkała razem z córką i wnuczkami, mieszkała w miejscowości W., położonej w odległości 3 km od miejscowości R., gdzie mieszkała powódka wraz z dziećmi.

Zmarła mieszkała razem z niepełnosprawnym synem M. (mającym obecnie 33 lata), nad którym teraz opiekę przejęła powódka (jako jego opiekun prawny) oraz synem J.. Zmarła D. S. miała czworo dzieci - trzech synów i jedną córkę.

G. T. w chwili śmierci mamy miała 38 lat, zaś jej dzieci 12 i 10 lat. Rodzina zmarłej była rodziną zgodną, nie było pomiędzy nimi żadnych konfliktów ani nieporozumień. Powódka zawsze mogła porozmawiać z mamą na wszystkie tematy, spędzały wspólnie czas. Zmarła zawsze wspierała córkę, codziennie bywała u córki, pomagała jej zarówno finansowo, jak i w opiece i wychowaniu dzieci. D. S. miała bardzo dobre relacje z wnuczkami. To były jej jedyne wnuczeta. Małoletnie powódki przyjeżdżały do babci na weekendy, która się nimi wówczas zajmowała, opiekowała, bawiła się z nimi, kupowała im prezenty. Bardzo lubiły przebywać w towarzystwie babci, dobrze się u niej czuły, potrafiły o wszystkim z nią rozmawiać. Również G. T. przynajmniej raz w tygodniu przyjeżdżała do matki.

Zmarła była bardzo zadowolona ze stosunków, jakie panowały w rodzinie, szczęśliwa z częstych spotkań z córką i wnuczkami, czuła się potrzebna.

D. S. została pochowana w C.. Powódka często bywa na jej grobie.

G. T. nie pogodziła się ze śmiercią matki, brakuje jej zmarłej, często o niej myśli. Nie ma wokół siebie takiej osoby, która potrafiłaby jej zastąpić dotychczasowe relacje z mamą. Powódka nie może liczyć na wsparcie ojca, który został zamordowany 6 lat temu.

Śmierć babci spowodowała, że małoletnie powódki D. i P. T. doświadczyły cierpienie charakterystycznych dla okresu żałoby w sposób charakterystyczny dla dzieci. Po śmierci babci powódki doświadczyły smutku, przygnębienia w sposób charakterystyczny dla przeżywania żałoby po osobie bliskiej.

Śmierć babci wpłynęła na stan emocjonalny małoletnich w sposób charakterystyczny dla przeżywania żałoby, nie wywołała trwałej zmiany w zachowaniu małoletnich. Po śmierci babci zmieniła się sytuacja rodzinna małoletnich z uwagi na konieczność zapewnienia opieki niepełnosprawnemu wujowi stałej opieki. Zwiększenie obowiązków matki może sprzyjać zmniejszeniu czasu matki poświęcanego swoim własnym dzieciom.

Małoletnie powódki nie ujawniają zaburzeń w funkcjonowaniu emocjonalnym i społecznym, nie wymagają i najprawdopodobniej nie będą wymagać po śmierci babci w przyszłości terapii psychologicznej.

Wiadomość o śmierci matki była dla G. T. szokiem emocjonalnym. Po jej śmierci była przygnębiona, smutna, miała problemy ze snem, ciągle powracały myśli o jej śmierci.

G. T. w wyniku śmierci matki doświadczyła cierpienie charakterystycznych dla okresu żałoby (szoku, buntu, przeżywania utraty). Aktualnie jest w fazie powrotu do równowagi emocjonalnej po stracie matki i dostosowania do nowych okoliczności, jakie przyniosła ta śmierć. Po stracie powódka doświadczyła rozpaczy, a potem smutku i przygnębienia w sposób charakterystyczny dla przeżywania żałoby po bliskiej osobie.

Śmierć matki wpłynęła na stan emocjonalny powódki w sposób charakterystyczny dla przeżywania żałoby, ale nie wywołała trwałej zmiany jej zachowaniu. Po śmierci matki pogorszyła się jej sytuacja społeczna i rodzinna, musiał bowiem przejąć stałą opiekę nad niepełnosprawnym bratem, co praktycznie uniemożliwia jej pracę zawodową.

Aktualnie powódka jest w okresie powrotu do równowagi emocjonalnej po stracie matki i adaptacji do nowych okoliczności rodzinnych. Nie ujawnia zaburzeń w funkcjonowaniu emocjonalnym. W związku ze śmiercią matki nie wymaga i najprawdopodobniej nie będzie wymagać w przyszłości terapii psychologicznej.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt zgromadzonego materiału dowodowego, niekwestionowanego przez żadną ze stron toczącego się procesu.

Sąd Rejonowy zważył, iż powództwo strony powodowej jest w pełni uzasadnione.

W przedmiotowej sprawie bezsporna jest odpowiedzialność strony pozwanej za skutki wypadku, w wyniku którego śmierć poniosła D. S.. Sprawca zdarzenia w chwili jego zaistnienia posiadał zawartą z pozwanym towarzystwem ubezpieczeń umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Bezsporne jest również przyczynienie się zmarłej, poprzez nie zapięcie pasów bezpieczeństwa w chwili wypadku, zgodnie ustalone przez pełnomocników obu stron procesu na poziomie 30%. Strona pozwana uznała zasadę swej odpowiedzialności i wypłaciła powódce G. T. stosowną kwotę w swej ocenie zasadną do zaistniałej sytuacji.

W tej sytuacji jedyną sporną okolicznością w sprawie było ustalenie wysokości należnego powodowi zadośćuczynienia za doznaną krzywdę po śmierci tragicznie zmarłej D. S..

Podstawą prawną żądania pozwu jest art. 446 § 4 k.c., stosownie do którego treści Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Zadośćuczynienie ma na celu kompensację doznaną przez stronę powodową krzywdy. Nie ma ono na celu wyrównania straty poniesionej przez członka najbliższej rodziny zmarłego, ma natomiast na celu pomoc w dostosowaniu się do nowej rzeczywistości, złagodzić cierpienia fizyczne, psychiczne, ułatwić przezwyciężenie nie negatywnych przeżyć jakich ta osoba doznała. Zasadny jest więc wzięcie pod uwagę przy ustalaniu wysokości stosownego zadośćuczynienia dramatyzmu doznań osób bliskich zmarłemu, poczucia osamotnienia i odczuwalnej pustki, cierpienia moralnych, wstrząsu psychicznego wywołaną śmiercią bliskiego, roli jaką ta osoba pełniła w rodzinie, zaburzeń do jakich doszło w prawidłowym funkcjonowaniu pozostałych członków rodziny, umiejętności odnalezienia się w nowej rzeczywistości i zaakceptowania obecnego stanu rzeczy. Zasądzony zadośćuczynienie powinno mieć przede wszystkim charakter kompensacyjny w związku z czym jego wysokość nie może być symboliczna, lecz musi przedstawiać dla strony jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość, przy jednoczesnym uwzględnieniu aktualnych warunków i stopy życiowej społeczeństwa.

Oczywistym w ocenie Sądu jest, iż nagła i niespodziewana śmierć D. S., osoby sprawnej i aktywnej życiowo, była dla wszystkich powodów szokiem z którego do dziś nie potrafią się otrząsnąć. Śmierć D. S. była dla powodów śmiercią nagłą, nieuzasadnioną żadnymi przesłankami i niesprawiedliwioną żadnymi okolicznościami. Powodowie, zwłaszcza osoby małoletnie z uwagi na swój wiek i doświadczenie emocjonalne w ocenie Sądu nie były przygotowane na przeżywanie tego rodzaju emocji. Jakkolwiek śmierć D. S. nie wywołała u powodów trwałej zmiany w zachowaniu, to jej śmierć będzie im ciągle towarzyszyć w dalszym życiu.

Podkreślić należy, co wynika z poczynionych w sprawie ustaleń, że zmarła D. S. miała bardzo dobre relacje zarówno z córką jak i jej dziećmi. Nie było pomiędzy nimi żadnych konfliktów ani nieporozumień. Powódka zawsze mogła porozmawiać z mamą na wszystkie tematy, spędzały wspólnie czas. Zmarła zawsze wspierała córkę, codziennie bywała u córki, pomagała jej zarówno finansowo jak i w opiece nad dziećmi. Miała bardzo dobre relacje z wnuczkami, były to jej jedyne wnuczka. Małoletnie powódki przyjeżdżały do babci na weekend, która się nimi wówczas zajmowała, opiekowała, bawiła się z nimi, kupowała im prezenty. Bardzo lubiły przebywać w towarzystwie babci, dobrze się u niej czuły, potrafiły o wszystkim z nią rozmawiać. Również G. T. przynajmniej raz w tygodniu przyjeżdżała do matki. Zmarła była bardzo zadowolona ze stosunków jakie panowały w rodzinie, szczęśliwa z częstych spotkań z córką i wnuczkami, czuła się potrzebna. Jak podkreśliła powódka nie pogodziła się ona ze śmiercią matki, brakuje jej zmarłej, często o niej myśli. Nie ma wokół siebie takiej osoby, która potrafiłaby jej zastąpić dotychczasowe relacje z mamą.

W tej sytuacji w ocenie Sądu córce zmarłej G. T. winna się należeć z tytułu zadośćuczynienia kwota 50 000 złotych, zaś wnuczkom zmarłej kwota po 15 000 złotych.

Mając więc na uwadze powyższe okoliczności (uwzględniając 30 % przyczynie się zmarłej oraz uwzględniając kwotę 15 000, jak został powódce G. T. przez pozwane towarzystwo ubezpieczeń wypłacona) Sąd orzekł jak w sentencji wyroku łącznego. Odsetki od każdej z zasądzonych kwot Sąd zasądził od dnia zakończenia postępowania likwidacyjnego przez pozwane towarzystwo ubezpieczeń

O kosztach procesu w przedmiotowej sprawie Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. (na zasądzoną kwotę składa się wynagrodzenie pełnomocnika strony powodowej, opłata skarbową od pełnomocnictwa, wynagrodzenie biegłej sądowej) w zw. z art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 16, poz. 1398 z późn. zm.).

Apelację od powyższego wyroku złożył pełnomocnik pozwanego zaskarżając go w części, tj.:

1. W punkcie 2 lit. a w części - ponad kwotę 5.250,00 zł, tj. w zakresie w jakim zasądza od pozwanego na rzecz małoletniej powódki D. T. kwotę 5.250,00 zł tytułem

zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 7.06.2012 r. do dnia zapłaty oraz w punkcie 2 lit. b i c w całości.

2. W punkcie 3 lit. a w części - ponad kwotę 5.250,00 zł, tj. w zakresie w jakim zasądza od pozwanego na rzecz małoletniej powódki P. T. kwotę 5.250,00 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 7.06.2012 r. do dnia zapłaty ora w punkcie 2 lit. b i c w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności:

- art. 446 § 4 k.c. poprzez przyjęcie, że stosowna kwota zadośćuczynienia wynosi: w odniesieniu do roszczeń małoletnich D. i P. T. - 15.000,00 zł.
- art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, że powodowie udowodnili swoje roszczenia w skarżonym zakresie.
- art. 481 k.c. poprzez ustalenie, że terminem wymagalności świadczenia z tytułu odsetek ustawowych jest dzień 7.06.2012 roku.

2. naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, a w szczególności:

- obrażę art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie przez Sąd Rejonowy oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób dowolny, bez jego wszechstronnego rozważenia w oparciu o zasady logiki i doświadczenia życiowego oraz poprzez dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią zebranego materiału dowodowego i określenie wysokości zadośćuczynienia z pominięciem osobistej sytuacji powódek, relacji ze zmarłym i wpływu zdarzenia na stan psychofizyczny małoletnich powódek;
- obrażę art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez uznanie, że strona powodowa udowodniła swoje roszczenia w skarżonym zakresie.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wnosił o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonej części,
2. zmianę postanowienia o kosztach procesu i orzeczenie o kosztach z uwzględnieniem wyniku postępowania apelacyjnego oraz
3. zasądzenie od powódek solidarnie na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja i podniesione w niej zarzuty nie zasługują na uwzględnienie.

Sąd I instancji, wbrew zarzutom skarżącego, nie dopuścił się naruszenia prawa materialnego, tj. normy art. 446 § 4 k.c., przyjmując, iż stosowana kwota zadośćuczynienia w odniesieniu do małoletnich powódek: D. T. i P. T. wynosi 15.000 zł. Sąd Rejonowy w prawidłowo ustalonych okolicznościach faktycznych w dostatecznym stopniu uwzględnił kompensacyjny charakter zadośćuczynienia w aktualnych realiach gospodarczych oraz warunki osobiste małoletnich powódek jako przesłanki kształtujące jego wysokość. Kwoty zasądzzonego z tego tytułu świadczenia na rzecz każdej z powódek zostały zindywidualizowane, zaś ocena krzywdy przez nie doznanej w następstwie śmierci osoby bliskiej – babci, została dokonana w oparciu o opinię biegłego z zakresu psychologii. Wbrew zarzutom apelującego Sąd I instancji dokonał prawidłowej oceny wpływu tego tragicznego wydarzenia na stan emocjonalny małoletnich powódek. Aczkolwiek jak słusznie wskazał skarżący, dokonując ustaleń w powyższym zakresie Sąd I instancji, opisał łącznie sytuację obu małoletnich powódek, jednakże nie daje do podstawy do twierdzenia, iż w

ten sposób Sąd nie dokonał indywidualizacji przy określaniu podstaw zasądzonego świadczenia. Powyższe ustalenia i dokonana przez Sąd ich ocena znajduje pełne oparcie w treści opinii biegłej psycholog M. G., która opisując stan emocjonalny małoletnich powódek po śmierci babci, wyjaśniła, iż śmierć babci spowodowała, że małoletnie doświadczyły cierpień charakterystycznych dla okresu żałoby w sposób charakterystyczny dla dzieci. Po śmierci babci powódki doświadczyły smutku, przygnębienia w sposób charakterystyczny dla przeżywania żałoby po osobie bliskiej. Śmierć babci wpłynęła na stan emocjonalny małoletnich w sposób charakterystyczny dla przeżywania żałoby, nie wywołała trwałej zmiany w zachowaniu małoletnich. Po śmierci babci zmieniła się sytuacja rodzinna małoletnich z uwagi na konieczność zapewnienia opieki niepełnosprawnemu wujowi stałej opieki. Zwiększenie obowiązków matki może sprzyjać zmniejszeniu czasu matki poświęcanego swoim własnym dzieciom. Małoletnie powódki nie ujawniają zaburzeń w funkcjonowaniu emocjonalnym i społecznym, nie wymagają i najprawdopodobniej nie będą wymagać po śmierci babci w przyszłości terapii psychologicznej. Przy czym powyższe wnioski są tożsamej treści w odniesieniu do obu małoletnich powódek. Przywołany zaś w uzasadnieniu apelacji fragment opinii biegłej jest wyrwanym z szerszego kontekstu stwierdzeniem, które nie odzwierciedla treści opinii i sformułowanych przez biegłą wniosków.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał za bezzasadny zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 446 § 4 k.c.

W kontekście powyższych rozważań należy uznać także za chybiony zarzut apelującego naruszenia art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, iż powodowie udowodnili swoje roszczenie w skarżonym zakresie.

Za niezasadny Sąd uznał także zarzut naruszenia art. 481 k.c. poprzez ustalenie, że terminem wymagalności świadczenia z tytułu odsetek ustawowych jest dzień 7 czerwca 2012r. W świetle art. 455 k.c. roszczenie o zadośćuczynienie jako roszczenie pieniężne w przypadku braku oznaczenia terminu spełnienia świadczenia staje się wymagalne z chwilą wezwania do zapłaty. Stąd też odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu należą się od chwili wezwania do zapłaty, przy czym nie stoi temu na przeszkodzie to, iż ostateczna wysokość świadczenia jest kształtowana przez Sąd, wyrok sądu ma bowiem charakter deklaracyjny, a nie konstytutywny. Wobec powyższego zasądzenie odsetek od zadośćuczynienia od dnia 7 czerwca 2012r., tj. od dnia następnego po upływie 30-dniowego terminu od wezwania do zapłaty, należy znać za prawidłowe rozstrzygnięcie Sądu I instancji.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji dokonał również prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, dokonując jego oceny, wbrew zarzutom skarżącego, w sposób odpowiadający dyrektywom art. 233 k.p.c., co znalazło swój wyraz w należytych uzasadnieniu wyroku. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. byłby skuteczny wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów. Wbrew zarzutom apelującego Sąd Rejonowy w sposób wszechstronny, bezstronny i racjonalny ocenił wiarygodność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, dokonał wyboru określonych środków dowodowych przyznając im moc oraz uznając ich wiarygodność.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy oddalił jako bezzasadną apelację pozwanego na podstawie art. 385 k.p.c.

Na podstawie art. 98 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powódek D. T. i P. T. kwoty po 600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.